

Bevaka huvudmannens rätt i dödsbo

Den här broschyren riktar sig till dig som ska bevaka din huvudmans rätt i ett dödsbo. Broschyren svarar på frågorna:

- Vad är en bouppteckning?
- Vad är ett arvskifte?
- Vad du behöver göra när din huvudman är delägare i ett dödsbo?
- Vilka kontakter du måste ta med överförmyndarnämnden?

Broschyren ger inte en fullständig information om de rättsliga reglerna runt dödsbon utan är avsedd att ge dig en grundläggande information.

Sammanfattning

I ditt uppdrag som god man eller förvaltare ingår det att bevaka din huvudmans rätt i dödsbo. Detta blir vanligtvis aktuellt när någon anhörig till huvudmannen har avlidit och huvudmannen blir delägare i dödsboet.

Dödsboets tillgångar fördelas genom att du och övriga dödsbodelägare undertecknar ett arvskifte. När du skriver under ett arvskifte för din huvudmans räkning måste du ansöka om överförmyndarnämndens samtycke för att det ska bli giltigt. Överförmyndarnämnden kontrollerar att fördelningen av arvet har skett enligt lag för så att huvudmannen inte förlorar sin rätt till arv.

Om du har del i samma dödsbo som huvudmannen måste du meddela det till överförmyndarnämnden. Vi förordnar då en tillfällig god man som bevakar din huvudmans rätt i dödsboet.

Vad är en bouppteckning?

Bouppteckningen är en skriftlig förteckning som visar vilka som är det avlidnas dödsbodelägare enligt lag eller testamente. Den avlidens arvingar kallas för dödsbodelägare. Har någon avlidit och din huvudman ska arva ingår det i ditt uppdrag att se till att en bouppteckning upprättas inom tre månader efter dödsfallet.

Om det är möjligt ska du närvara vid bouppteckningsförrättningen som är ett möte där bouppteckningen upprättas. På mötet går man igenom de handlingar som visar vilka tillgångar och skulder som fanns på dödsdagen. Alla dödsbodelägare och efterarvingar ska kallas mötet.

Du ska även se till att bouppteckningen lämnas in till Skatteverket för registrering inom en månad från bouppteckningsförrättningen. Kom ihåg att det inte är din uppgift att själv upprätta bouppteckningen utan det är din uppgift att se till att det blir gjort. Dödsboet kan vända sig till en Juristbyrå för att få hjälp med att upprätta bouppteckningen..

Om det inte finns några tillgångar i dödsboet eller om tillgångarna endast täcker begravningsavgifter kan en dödsboanmälan ersätta bouppteckningen. Detta anmäler du till socialnämnden i den kommun där den avlidne var folkbokförd. Kommunen gör sedan en dödsboanmälan till Skatteverket.

På Skatteverkets webbplats www.skatteverket.se finns utförlig information om bouppteckning och där hittar du även blanketter för bouppteckning.

Bodelning

Om den avlidne var gift ska det göras en bodelning före arvskiftet. En bodelning betyder förenklat att makarna egendomen i två delar. Den ena delen tillhör den efterlevande och den andra delen ska delas i ett arvskifte. Överförmyndarnämnden måste samtycka till bodelningen. Oftast görs bodelning och arvskifte i samma handling, samtycke lämnas då i ett gemensamt beslut.

Arvskifte – tillgångarna i dödsboet fördelas

Efter bouppteckningen kan dödsbodelägarna skifta boet. Det innebär att tillgångarna delas mellan dödsbodelägarna eller som det står angivet i ett eventuellt testamente. Arvskiftet är ett avtal mellan dödsbodelägarna om hur tillgångarna ska fördelas. Alla dödsbodelägare ska underteckna arvskiftet och du ska skriva under för huvudmannens räkning. Arvskiftet ska ske senast sex månader efter att bouppteckningen registrerats hos Skatteverket.

Ansökan om samtycke till arvskifte

Överförmyndarnämnden måste samtycka till arvskiftet innan tillgångarna delas mellan dödsbodelägarna. Du måste därför ansöka om samtycke till arvskiftet och lämna in följande handlingar till oss:

- Ansökan om samtycke till arvskifte
- Kopia av bouppteckning och eventuellt testamente
- Arvskifte
- Kontoutdrag över dödsboets konton för tiden mellan dödsdagen och skiftesdagen då dödsboets egendom fördelades
- Kopia av eventuellt värderingsutlåtande av fastighet, bostadsrätt eller annat värdefullt lösöre.

När överförmyndarnämnden har gått igenom alla handlingar och kontrollerat att fördelning fördelningen har skett enligt lag fattar vi ett skriftligt beslut om samtycke till arvskifte.

Vissa andra åtgärder inom förvaltningen av dödsboet kräver också överförmyndarnämndens samtycke. Ska dödsboet sälja en fastighet eller bostadsrätt krävs överförmyndarnämndens samtycke till försäljningen.

På överförmyndarnämndens webbsida <https://overformyndaren.haninge.se/> finns de ansökningsblanketter du behöver.

Vad ska du göra om dödsboet inte skiftas?

Du ska lämna in en redogörelse om skifteshinder till överförmyndarnämnden om inte dödsboet skiftas inom sex månader. Därefter ska du lämna in en ny redogörelse var sjätte månad fram till dess att dödsboet har skiftats eller avtalat om sammanlevnad i oskiftat dödsbo. Om dödsbodelägarna exempelvis vill driva dödsboets företag vidare med dödsboet som ägare bör ett avtal om sammanlevnad i oskiftat dödsbo upprättas. Ett avtal om samlevnad i oskiftat dödsbo ska godkännas av överförmyndarnämnden.

På överförmyndarnämndens webbsida <https://overformyndaren.haninge.se/> finns de ansökningsblanketter du behöver.

Testamente

Om din huvudman är bröstarvinge till den avlidne har din huvudman rätt att få ut sin laglott, dvs. halva arvsloten. Bröstarvingar är ett arvsrättsligt begrepp för avkomlingar till en avliden i rakt nedstigande led, dvs barn samt barnbarn och barnbarnsbarn.

Ett testamente kan vara skrivet på så sätt att din huvudman förlorar sin rätt till arv eller inte får ut sin laglott. Du ska då begära jämkning av testamentet inom sex månader för att din huvudman ska kunna få ut sin laglott. En jämkning betyder en justering eller förändring. Du får inte avstå arv för din huvudmans räkning eftersom det betyder att du ger bort din huvudmans pengar. Om du är osäker på om du ska klandra testamentet bör du vända dig till en Juristbyrå för rådgivning. Att klandra betyder att du anmärker på testamentet.

Du kan inte godkänna ett testamente för din huvudmans räkning utan du kan endast bekräfta att du tagit del av testamentet. Ett testamente vinner laga kraft, dvs. det går inte att överklaga, sex månader efter att alla dödsbodelägare har tagit del av testamentet. Därefter går det inte att vända sig till domstol för att få testamentet ogiltigförklarat.

Utbetalning av arvet

Om din huvudmans arv överstiger ett prisbasbelopp ska du se till att det sätts in på ett överförmyndarspärtrat konto i huvudmannens namn.

På överförmyndarnämndens webbsida <https://overformyndaren.haninge.se/> finns uppgift om hur stort ett prisbasbelopp är.

Ensam dödsbodelägare

Om din huvudman är ensam dödsbodelägare behöver det inte ske något arvskifte. Du ska då se till att dödsboets tillgångar sätts in på ett överförmyndarspärtrat konto i din huvudmans namn. Skicka sedan ett kontobesked till överförmyndarnämnden som visar att pengarna är insatta på kontot.